

نقش برنامه ریزی و بودجه ریزی در آموزش

رضا عباسیان^۱

۲

سال اول

پاییز و زمستان ۱۴۰۳

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۰۲/۱۶

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۰۴/۲۰

صص: ۵۹-۴۳

شاپا چاپی:

شاپا الکترونیکی:

DOR:

چکیده

برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی در آموزش به عنوان ابزارهای کلیدی برای مدیریت منابع مالی و بهبود کیفیت آموزشی شناخته می‌شوند. این فرآیندها نه تنها به تخصیص بهینه منابع کمک می‌کنند بلکه می‌توانند تأثیرات عمیقی بر کیفیت آموزش و تربیت داشته باشند. بودجه به عنوان اهرمی اصلی در برنامه‌ریزی و مدیریت هر سازمان به شمار می‌آید که موسسات آموزشی نیز از این قاعده مستثنی نیستند. بودجه پیش‌بینی درآمدها و هزینه‌ها برای یک دوره معین، مدیر را در اداره - کنترل و حفظ سلامت مالی سازمان کمک می‌کند. بودجه و اعتبارات باید در مرحله اجرایی به طور صحیح قابلیت انعطاف داشته باشد. به صورتی که نیازهای کاملاً فوری و ضروری را بتوان موقتاً "یا دایماً" جانشین یک یا دو فقره از مخارج دیگر کرد. در این مقاله ابتدا به تعریف بودجه، اهداف بودجه، انواع روش‌های آماده‌سازی بودجه و مشکلات بودجه در آموزش پرداخته شده است.

کلیدواژه‌ها: بودجه، برنامه‌ریزی، بودجه در آموزش، بودجه‌بندی، آموزش

۱. نویسنده مسئول: عضو هیئت علمی دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین(ع).

مقدمه

برآورد بودجه در آموزش نه تنها از اساسی ترین امور مدیریت موسسات آموزشی به شمار می رود بلکه اصولی ترین وسیله نظارت بر خدمات آموزش نیز محسوب می شود. رفع نیازها و دستیابی به هدفها در چارچوب بودجه امکان پذیر است و درحقیقت پایه و اساس سازمان آموزش به نیروی مالی آن بستگی دارد. افزایش تصاعدی حجم انتشارات و نیاز به آموزش افراد در جهان امروز یا به اصطلاح انفجار اطلاعات باعث افزایش درخواست دانشمندان و متخصصان برای آگاهی سریع و به موقع از این اطلاعات شده و لزوم ارایه خدمات اطلاعاتی، اطلاعات ملی، منطقه ای و بین المللی را اجتناب ناپذیر ساخته است، در مجموع همه این عوامل موکد لزوم بودجه کافی و تنظیم دقیق آن است، اهمیت این موضوع به اندازه ای است که در بعضی از موسسات آموزشی بزرگ تقریباً "نیمی از سال به مطالعه و تنظیم بودجه و نیمه دیگر سال به هزینه نمودن کامل بودجه اختصاص می یابد. (علومی، ۱۳۷۶، ص ۴۹).

از اواسط دهه ی ۱۹۸۰ لازم بود که کتابداران و مدیران اطلاع رسانی با مسائل مالی آگاه شوند. همه موسسات آموزشی از محدودیت و کمبود منابع مالی رنج برده اند که هنوز هم این کمبود منابع پولی و مالی وجود دارد. این مسائل بر این نکته تاکید دارد که افراد و مدیران متخصص که دارای درک کاملی از مدیریت مالی هستند استخدام شود. مدیران ماهر به اهمیت فراوان و قرار گرفتن یا داشتن چنین توصیفی برای تکنیک های کاربردی آگاهند. این تکنیک ها شامل موارد زیر است: کنترل هزینه - استفاده از منابع به بهترین نحو - توجیه منابع اضافی - توجیه فراهم آوری منابع آوری، درآمدزایی با توجه به آنچه که گفته شد موسسات آموزشی تخصصی باید از بودجه کافی، مستقل و مناسب با هدفها و وظایف مدون و محسوب خود برخوردار باشند تا بتوانند نیازهای آموزشی و اطلاعاتی جامعه را به راحتی برآورده سازند. (تعاونی، ۱۳۷۰، ص ۴۷). مدیران موسسات آموزشی باید مدیریت مالی و همچنین مهارت های اجرا کردن بودجه در موسسات آموزشی را آموزش ببینند. در این بررسی کوتاه به طور کامل و عمیق نشان دادن واقعیت های موجود در مدیریت مالی امکان پذیر نخواهد بود با وجود این امیدواریم این راهنمایی ها دیدگاه کمی از زمینه موضوعی در زمینه بودجه در موسسات آموزشی ارایه نماید.

مبانی نظری

تعریف واژه بودجه و بودجه‌بندی (به معنی عام)

واژه بوژت (Bouget) یک واژه فرانسه قدیم است و به کیف چرمی اطلاق می‌شده است که وجوه نقد را در آن نگهداری می‌کردند، فرهنگ لغت آکسفورد بودجه را چنین تعریف می‌کند، مقدار پولی که یک شخص یا سازمان در یک دوره زمانی خاص در قالب یک طرح مصرف می‌کند.

تعریف تخصصی واژه بودجه و بودجه‌بندی

بودجه عبارتست از شرح صورت وضعیت و پیش‌بینی درآمدها و هزینه‌ها برای یک دوره در آینده یک سازمان و یک ابزار مدیریتی است که مدیر را در کنترل و سلامت مالی موسسات کمک می‌کند بودجه یک طرح مرتب و هماهنگ از برنامه‌ریزی مالی و مدیریت است و ابزار اصلی برنامه‌ریزی، انگیزش و کنترل کسب و کار می‌باشد.

بودجه‌ریزی بیان سیاست‌ها و برنامه‌های دولت و ابزاری برای بررسی سالانه اهداف برنامه‌ها و اثر بخشی ابزارهای به کار گرفته شده برای نیل به آن اهداف است و سرانجام بودجه‌ریزی: هنر قطع هزینه‌های اضافی از بدنه دستگاه‌ها بدون کمترین سر و صدا بودجه یک برنامه مالی برای یک دوره محدود زمانی است که بوسیله آن، درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار و نیز هزینه‌های برنامه‌ها و عملیات برای رسیدن به اهداف خاص و معین پیش‌بینی می‌شود. بودجه برنامه عملیات مالی دولت یا سازمان‌های دولتی و غیرانتفاعی برای یک مدت معین مثلاً "یکسال مالی است.

استفل^۱ بودجه در موسسات آموزشی تخصصی را این چنین تعریف می‌کند: بودجه‌بندی (مشخص کردن، تخصیص دادن، افزایش دادن و مدیریت صندوق مالی موسسات آموزشی) است که یکی از دو عامل مهم و ضروری در مدیریت و داشتن خلاقیت در مدیریت می‌باشد.

1 stephen

اهداف بودجه

سه هدف عمده و اساسی را که بودجه و بودجه ریزی دنبال می کند عبارتند از:

(۱) برنامه ریزی^۱

(۲) همکاری^۲ و مشارکت^۳

(۳) نظارت^۴ و کنترل^۵

این سه کارکرد بیان می دارد که بودجه و فرآیند مدیریت مالی انعطاف پذیر است اما از طریق یک دوره مالی جوابگو می باشد.

انواع روش های بودجه بندی:

در اصطلاح علمی بودجه ممکن است به شیوه های گوناگون به وسیله نوع و روش های آماده سازی شرح داده شود.

(۱) بودجه بندی بر اساس نوع هزینه یا مصرف

هزینه های جاری که بیانگر بودجه روزمره می باشد که برای هزینه های عمومی استفاده می شود. هزینه های جاری دارای جنبه جاری، عادی و تکراری می باشند و درمقابل دریافت کالا و خدماتی انجام می شوند که برای اجرای عملیات و وظایف جاری آموزش های تخصصی ضروری هستند که این هزینه ها شامل:

الف) هزینه های پرسنلی

ب) هزینه های اداری می باشد.

1 planning
2 collaboration
3 participation
4 supervision
5 control

الف) هزینه‌های پرسنلی

هزینه‌هایی هستند که در انجام خدمت و یا به واسطه آن، بطور مستقیم یا غیرمستقیم تحت عناوین مختلف حقوق، دستمزد، مزایا، پاداش، اضافه کار و امثال آن‌ها به پرسنل پرداخت می‌شوند.

ب) هزینه‌های اداری:

هزینه‌های اداری عمدتاً در مقابل دریافت خدمات و کالای مصرف شدنی از اشخاص خارج از سازمان پرداخت می‌شود.

نوع دوم هزینه‌ها هزینه‌های سرمایه‌ای می‌باشد. که بیانگر اعتبار برای موارد اصلی است و مخارجی هستند که موجب ایجاد یا افزایش اموال و دارایی‌های ثابت می‌شود (مانند خرید یا احداث ساختمان، خرید زمین، خرید کالای مصرف نشدنی و...).

۲. بودجه‌بندی بر اساس داده‌های مدیریتی

این نوع تقسیم‌بندی، این گونه است که ممکن است مستقیم یا با نظارت اعمال شوند. بودجه مستقیم توسط مدیر اطلاع رسانی تیم مدیریت اعمال خواهد شد. بودجه مشارکتی نیازمند این مسئله است که واحدهای اطلاع رسانی برای تنظیم آن مشارکت می‌کنند.

بودجه‌بندی بر اساس روش آماده سازی:

در درجه‌بندی این روش‌ها از روش خطی به بودجه‌بندی بر مبنای صفر^۱ روش‌های متنوعی هست که در آن بودجه می‌تواند تهیه و نمایش داده شود.

انواع روش‌های آماده سازی بودجه:

اگر چه انواع زیادی از انواع بودجه وجود دارد ولی بیشتر آموزش‌های تخصصی یک نوع از انواع بودجه را به کار می‌برند. این انواع عبارتند از:

1 Zero- based budgeting

الف) بودجه‌بندی متمرکز

ب) بودجه‌بندی خطی

ج) بودجه‌بندی فرمولی

د) بودجه‌بندی برنامه‌ای

ه) بودجه‌بندی عملیاتی

و) نظام طرح ریزی، برنامه‌ریزی، بودجه‌بندی

ز) بودجه بندی بر مبنای صفر

الف) بودجه‌بندی متمرکز

در این نوع بودجه بندی، بودجه به وسیله سطوح بالای مدیریت به صورت یکجا برای منابع آموزش در نظر گرفته می شود. از زمانی که این بودجه نتوانست اهداف سازمان را برآورده کند مدیران آموزش بیشتر از نوع دیگر بودجه استفاده می کنند. اگر چه بودجه‌بندی متمرکز می تواند دارای انعطاف پذیری سطح بالا و کنترل بر روی آموزش باشد ولی مدیران آموزش کمتر از آن استفاده می کنند. بودجه‌بندی متمرکز به این منوال می باشد که به طوریکجا برای آموزش تخصیص داده می شود و مدیر آموزش آن را به سطوح پایین ترین برنامه ها و خدمات تخصیص می دهد.

ب) بودجه‌بندی خطی^۱

معمولی ترین بودجه ای که در آموزش ها استفاده می شود بودجه خطی می باشد و به خاطر آسان بودن این نوع بودجه، دپارتمان آن را به عنوان بخشی از کار، آن را تعریف کرده و به گروه اجرایی می سپارد لذا بودجه به ساده ترین نحو برای مبالغ خاص تهیه شده و به خریدهای عمومی می رسد. بودجه خطی باید حاوی مطالب و دستورالعمل هایی برای همه جنبه های مصرف مستقیم با یکدیگر و تامین سایر فاکتورها باشد. بودجه بندی خطی ساده ترین روش برای جمع آوری داده ها است که بطور کامل بر مبنای مصارف سال های قبل می باشد.

¹ Linear budgeting

ج) بودجه‌بندی فرمولی

بودجه بندی فرمولی^۱ نوعی سیستم بودجه‌ای است که در اوایل سال ۱۹۹۰ به بوجود آمد و بیشتر در کشور آمریکا رایج است.

تخصیص بودجه در اینجا بر اساس فرمول محاسبه می‌گردد و برای تعیین نمودن این که آیا تمامی اعتبار تخصیص یافته یا در صدی از آن برای واحدهای مورد نظر جذب شده است یا نه که فرمول مورد استفاده قرار می‌گیرد، ولی ایرادی که به این بودجه‌بندی وارد می‌دانند فقدان شناسایی اهداف سازمان مادر می‌باشد.

د) بودجه‌بندی برنامه‌ای^۲

بودجه‌بندی برنامه ای مرحله بالاتر از روش ساده بودجه‌بندی خطی است. در این نوع از بودجه‌بندی، بیشتر روی خدمات آموزش که برای ارباب رجوع تهیه می‌شود تمرکز می‌کند، به عنوان مثال خدمات مرجع یا خدمات امانت این نوع بودجه‌بندی را جایگزین بودجه‌بندی خطی به حساب نمی‌آورند بلکه آن را مکملی برای بودجه‌بندی خطی می‌دانند. بودجه‌بندی برنامه‌ای بیشتر با اهداف سازمان مرتبط است. در بودجه‌بندی برنامه‌ای نیز مانند بودجه‌بندی خطی از طبقه بندی اعتبارات برحسب فصول و موارد هزینه استفاده می‌شود با این تفاوت که در بودجه خطی کل اعتبارات در موارد این فصول و مواد هزینه پیش‌بینی می‌شود. در صورتی که در بودجه برنامه‌ای اعتبارات هر یک از برنامه‌ها و فعالیت‌ها و خدمات آموزش تخصصی در قالب فصول و موارد هزینه پیش‌بینی می‌گردد (به عنوان مثال خدمات مرجع امانت آموزشی، فضای عمومی، اداره آموزش و برنامه‌ریزی رفاهی).

ه) بودجه عملیاتی^۳

بودجه عملیاتی در بعضی از کاراکترها با بودجه‌بندی برنامه‌ای اشتراک دارد اما بودجه عملیاتی از ابتدا بر روی آنچه که پرسنل انجام می‌دهند و یا آنچه که آنها برای کامل کردن خدمات آموزش انجام می‌دهند متمرکز می‌شود، در این نوع بودجه بندی وظایف نسبت به برنامه‌ها پررنگ تر

1 Formula budgeting

2 Program budgeting

3 Operational budgeting

می باشد. بودجه بندی عملیاتی به جای توجه به کالاها و خدماتی که خریداری می شود و یا به عبارتی به جای توجه به وسایل اجرای فعالیت ها خود فعالیت و مخارج کارهایی که باید انجام شود را مورد توجه قرار می دهد. بودجه عملیاتی حدود فعالیت و عملیات طبقات پایین سلسله مراتب را بررسی می کند در حالی که بودجه برنامه ای بیشتر به طبقات بالا می پردازد.

بودجه عملیاتی در آموزش های تخصصی بیشتر در بخش فنی مانند (فهرست نویسی و فرآیند مواد) در بخش برنامه ریزی (انتخاب کارمند، مصاحبه، اتوماتیک کردن آموزش) و در بخش ارباب رجوع (مانند میز امانت، ارتباطات تلفن) کارکرد دارد. بطور کلی بودجه عملیاتی بیشتر بر روی کمیت تکیه می کند تا کیفیت فعالیت های انجام شده.

و) نظام برنامه ریزی ، برنامه نویسی و بودجه

روش "پی.پی.بی.اس" یکی از گسترده ترین روش های اجرایی بودجه بندی برنامه ای به شمار می آید و یک کارکرد بسیار با ارزش دارد. "پی.پی.بی.اس" یکی از کامل ترین روش های بودجه بندی است و وقتی این سیستم به طور کامل اجرا شود به مدیران اطلاعاتی امکان می دهد تا بهترین اقدام در تخصیص منابع برای گسترش در سطح سازمان ها به نسبت واحدهای اطلاع رسانی صورت گیرد.

ز) بودجه بندی بر مبنای صفر

بودجه بندی بر مبنای صفر نوع پیشرفته سیستم "پی.پی.بی.اس" است که تمام عوامل اجرایی (برنامه ها، فعالیت ها) و در حین عملکرد اطلاع رسانی برای بودجه یکسال بر مبنای صفر دوباره بازنویسی می شوند و برطبق این سیستم بودجه به سادگی بر مبنای رضایت بودجه های سال قبل پایه ریزی می شود. در این سیستم تمام قیمت های یک سازمان با بودجه صفر شروع به کار می کنند و بایست نسبت به آن اصل کسب رضایت کنند.

نارسایی های بودجه بندی

۱) بودجه، بیانگر راهبردهای سازمان نیست و عموماً به ارقام مالی برای یک دوره ی دوازده ماهه متکی است.

۲) عوامل اساسی ارزش‌زایی سازمان، مانند سرمایه‌های فکری و نیروهای کارآمد سازمان، فرآیندهای سازمانی و عملیاتی و به طور کلی دارایی‌های نامشهود و نقش آن‌ها در درآمدزایی شرکت مورد توجه قرار نمی‌گیرد. گفتنی است این گونه عوامل امروزه در بسیاری از شرکت‌ها ۵۰ تا ۹۰ درصد ارزش بازار شرکت‌ها را تشکیل می‌دهند.

۳) وظیفه‌ی عمده‌ی بودجه‌بندی متنی عبارت است از تعیین سقف و حد معینی برای رشد و کیفیت و حداقلی برای هزینه‌ها، به عبارت دیگر بودجه ابزار کنترل اهداف و برنامه‌های عملیاتی و مالی از پیش تعیین شده است و به لحاظ شرایط و ماهیت مغایر با شرایط متحول و پر رقابت کنونی است.

۴) در کشورهای که نرخ تورم بالا است، ارقام بودجه به سرعت معنا و اعتبار خود را به عنوان ابزار سنجش از دست می‌دهد. تغییرات سریع در برنامه‌ها و فعالیت‌ها نیز تاثیر مشابهی بر کارآمدی بودجه می‌گذارد.

۵) بودجه‌های عملیاتی عمدتاً بر پایه‌ی ارقام دوره‌ای گذشته و با افزودن درصدی برای دوره‌ی آتی تهیه می‌شود. ارزیابی و کنترل نیز عملاً بر اساس ارقام از پیش تعیین شده (بدون توجه به امکانات خلاقیت و پویایی و پتانسیل کارهای قابل انجام) صورت می‌پذیرد.

۶) در تهیه بودجه عموماً گرایش به بازی با ارقام و بودجه سازی است به ترتیبی که نتایج فعالیت‌ها و سطح عملکرد مورد انتظار پایین‌تر از حد قابل دستیابی برآورد گردد و منابع مورد نیاز بیش از حد معقول برآورد شود، لذا در بسیاری موارد پاداش‌های بی‌رویه بر اساس مقایسه نتایج واقعی و بودجه‌ی کاذب پرداخت می‌گردد.

مشکلات بودجه: مشکلات بودجه از اواسط تا اواخر دهه ۱۹۹۰ وقتی از خریداری اطلاعات به سمت دسترسی اطلاعات حرکت کردیم، پیچیده‌تر شد.

اهمیت برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی آموزشی به عنوان یک فرآیند حیاتی، نقش کلیدی در ارتقاء کیفیت آموزش و توسعه فرهنگی دارد. این فرآیند شامل تعیین اهداف آموزشی، شناسایی منابع مورد نیاز و طراحی راهبردهای اجرایی و عملیاتی است که به تحقق این اهداف کمک می‌کند. بدون برنامه‌ریزی

مناسب، سازمان‌های آموزشی با چالش‌های جدی مانند اتلاف منابع و ناکارآمدی مواجه خواهند شد.

مراحل برنامه‌ریزی آموزشی

- (۱) تعیین اهداف آموزشی: این مرحله شامل شناسایی دقیق اهداف کمی و کیفی است که باید در طول زمان محقق شوند.
- (۲) شناسایی منابع مورد نیاز: پیش‌بینی منابع مالی، انسانی و امکانات آموزشی برای اجرای برنامه‌های آموزشی ضروری است.
- (۳) تعیین اولویت‌ها: شناسایی نیازهای اساسی و اولویت‌بندی آن‌ها به منظور طراحی سیاست‌ها و راهبردهای اجرایی و عملیاتی
- (۴) اجرا و پیاده‌سازی: این مرحله شامل اجرای برنامه‌ها بر اساس سیاست‌های تعیین شده است
- (۵) ارزشیابی و بازخورد: ارزیابی نتایج و جمع‌آوری اطلاعات برای بهبود مستمر برنامه‌ها ضروری است.

نقش بودجه‌ریزی در آموزش

بودجه‌ریزی به عنوان ابزاری کلیدی در مدیریت مؤسسات آموزشی، شامل پیش‌بینی درآمدها و هزینه‌ها برای یک دوره معین است. این فرآیند به مدیران کمک می‌کند تا کنترل مالی را حفظ کرده و از سلامت مالی سازمان اطمینان حاصل کنند. همچنین بودجه باید انعطاف پذیر باشد تا بتواند نیازهای فوری را پاسخ دهد.

مشکلات بودجه در مؤسسات آموزشی تخصصی عبارتند از:

اول: ایجاد تسهیلات و خدمات و نیز پاسخ به تقاضای مراجعه‌کنندگان است در حالی که نباید از محدوده تثبیت شده بودجه فراتر برود.

دوم: مجموعه‌ها و کارکنان که پیوسته رو به فزونی‌اند و چنین مجموعه‌های رو به رشدی به فضای بیشتر (= پول) و وقت بیشتری برای کارمند (= پول) نیاز دارند.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق در نقش برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی در آموزش به عنوان یک ابزار کلیدی برای جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها به منظور بهبود فرآیندهای آموزشی و تصمیم‌گیری‌های مدیریتی شناخته می‌شود. این روش‌ها می‌توانند شامل تحقیقات کمی، کیفی و ترکیبی باشند که هر کدام ویژگی‌ها و کاربردهای خاص خود را دارند.

(۱) تحقیق کمی

- تحقیق کمی به جمع‌آوری داده‌های عددی و تحلیل آن‌ها از طریق روش‌های آماری می‌پردازد. این نوع تحقیق معمولاً شامل مراحل زیر است:
- تعیین فرضیه: در ابتدا، فرضیه‌هایی بر اساس نظریه‌های موجود یا مشاهدات اولیه تدوین می‌شوند.
 - طراحی پرسشنامه: پرسشنامه‌ها به عنوان ابزاری برای جمع‌آوری داده‌ها طراحی می‌شوند. این پرسشنامه‌ها باید استاندارد و معتبر باشند.
 - جمع‌آوری داده: داده‌ها از طریق نمونه‌گیری از جامعه هدف جمع‌آوری می‌شوند.
 - تحلیل داده: داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزارهای آماری تحلیل می‌شوند تا نتایج معناداری به دست آید.

(۲) تحقیق کیفی

- تحقیق کیفی بر روی درک عمیق‌تر از تجربیات و نظرات افراد تمرکز دارد. مراحل اصلی این نوع تحقیق عبارتند از:
- جمع‌آوری داده‌های کیفی: این داده‌ها معمولاً از طریق مصاحبه‌ها، گروه‌های متمرکز یا مشاهدات مستقیم جمع‌آوری می‌شوند.
 - تحلیل محتوا: محققان به تحلیل و تفسیر داده‌ها می‌پردازند تا الگوها و مضامین مشترک را شناسایی کنند.
 - تدوین نتایج: نتایج به صورت توصیفی ارائه می‌شوند و معمولاً شامل نقل قول‌های مستقیم از شرکت‌کنندگان است.

۳) تحقیق ترکیبی

تحقیق ترکیبی، که شامل استفاده همزمان از روش های کمی و کیفی است، به محققان این امکان را می دهد که از مزایای هر دو رویکرد بهره برداری کنند. این روش معمولاً شامل مراحل زیر است:

- طراحی پژوهش: تعیین نحوه ترکیب داده های کمی و کیفی.
- جمع آوری داده: همزمان یا متوالی، بسته به نیاز پژوهش.
- تحلیل داده: تجزیه و تحلیل جداگانه برای هر نوع داده و سپس ادغام نتایج برای دستیابی به یک تصویر جامع.

روش تحقیق در این مقاله با عنوان "نقش برنامه ریزی و بودجه ریزی در آموزش" به تفصیل شامل مراحل زیر است:

۱) نوع تحقیق:

این تحقیق به صورت توصیفی-تحلیلی انجام شده است که به بررسی و تحلیل وضعیت موجود برنامه ریزی و بودجه ریزی در مؤسسات آموزشی می پردازد.

۲) جمع آوری داده ها:

داده های مورد نیاز از طریق مطالعات کتابخانه ای و بررسی اسناد و مقالات مرتبط با موضوع برنامه ریزی و بودجه ریزی در آموزش جمع آوری شده است.

۳) ابزار تحقیق:

برای گردآوری اطلاعات، از پرسشنامه ها و مصاحبه ها با کارشناسان و مدیران آموزشی استفاده شده است. این ابزارها به منظور درک بهتر چالش ها و نیازهای موجود در فرآیند بودجه ریزی طراحی شده اند.

۴) تحلیل داده ها:

تحلیل داده ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی انجام می شود تا نتایج معناداری از وضعیت فعلی و چالش های بودجه ریزی استخراج شود.

این روش تحقیق به محققان کمک می کند تا با دقت بیشتری به بررسی ابعاد مختلف نقش برنامه ریزی و بودجه ریزی در آموزش بپردازند و راهکارهای عملی برای بهبود آن ارائه دهند.

تحقیق به صورت توصیفی- تحلیلی طراحی شده است. این نوع تحقیق به محققان این امکان را می‌دهد که:

وضعیت فعلی برنامه ریزی و بودجه‌ریزی در سازمان ها و مؤسسات آموزشی را توصیف کنند. عوامل مؤثر بر بودجه‌ریزی و چالش‌های موجود را تحلیل کنند. شامل بررسی مقالات علمی، کتاب‌ها، و گزارش‌های دولتی مرتبط با موضوع بودجه‌ریزی و مدیریت مالی در آموزش.

طراحی پرسشنامه‌هایی برای جمع‌آوری نظرات و تجربیات مدیران و کارشناسان آموزشی. انجام مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با افراد کلیدی در حوزه آموزش، مانند مدیران مدارس، کارشناسان مالی و سیاست‌گذاران.

• پرسشنامه این تحقیق شامل سوالاتی در مورد:

➤ روش‌های موجود در برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی آموزشی

➤ چالش‌ها و مشکلات

➤ نظرات درباره بهبود فرآیندها

• مصاحبه‌ها به صورت رو در رو یا آنلاین انجام می‌شوند و شامل سوالات باز هستند تا بتوانند اطلاعات عمیق‌تری از تجربیات افراد جمع‌آوری کنند.

• داده‌های جمع‌آوری شده از پرسشنامه‌ها با استفاده از آمار توصیفی (مانند میانگین، میانه، و انحراف معیار) تحلیل می‌شوند تا نتایج کلی به دست آید.

• برای بررسی روابط بین متغیرها و آزمون فرضیات تحقیق، از روش‌های آماری استنباطی مانند آزمون t یا ANOVA استفاده می‌شود.

نتیجه‌گیری

بودجه عبارتست از برنامه عملیات مالی دولت یا سازمان دولتی و یا یک سازمان برای یک مدت معین و بودجه‌بندی عبارتست از مشخص کردن، تخصیص دادن، افزایش دادن و مدیریت صندوق مالی مؤسسات آموزشی.

سه هدف عمده بودجه بندی در موسسات آموزشی تخصصی عبارتست از: برنامه ریزی، همکاری و مشارکت، نظارت و کنترل.

همچنین فرآیند بودجه شامل این مراحل است: ارائه، تصویب، اجرا و کنترل بودجه. برخی از نارسایی‌های بودجه‌بندی در موسسات آموزشی‌های تخصصی عبارتند از: بودجه بیانگر راهبردهای سازمان نیست و عموماً به ارقام مالی برای یک دوره دوازده ماهه متکی است. عوامل اساسی ارزش زایی سازمان مانند سرمایه‌های فکری و نیروهای کارآمد سازمان، فرآیندهای سازمانی و عملیاتی و به طور کلی دارایی‌های نامشهود و نقش آن‌ها در درآمد زایی موسسات آموزشی تخصصی مورد توجه قرار نمی‌گیرد و گفتنی است این گونه عوامل امروزه در بسیاری از شرکت‌ها (موسسات آموزشی‌های تخصصی) ۵۰ تا ۹۰ درصد ارزش بازار شرکت‌ها (اطلاعات) را تشکیل می‌دهند. همچنین در شرایط و کشورهای که نرخ تورم بالاست، ارقام بودجه به سرعت معنا و اعتبار خود را به عنوان ابزار سنجش از دست می‌دهند.

نتایج این تحقیق به شناسایی مشکلات اساسی در نظام بودجه‌ریزی آموزشی، از جمله عدم شفافیت قوانین و کمبود منابع مالی، می‌پردازد و پیشنهاداتی برای بهبود فرآیند ارائه می‌دهد. روش‌های تحقیق در برنامه‌ریزی آموزشی نقش حیاتی در شناسایی نیازها، ارزیابی عملکرد و بهبود فرآیندهای آموزشی دارند. انتخاب روش مناسب بستگی به اهداف پژوهش، نوع داده‌های مورد نیاز و منابع موجود دارد. روش تحقیق به کار رفته در این مقاله نه تنها به شناسایی مشکلات موجود کمک می‌کند بلکه راهکارهایی عملی برای بهبود وضعیت بودجه‌ریزی در مؤسسات آموزشی ارائه می‌دهد. این فرآیند می‌تواند به مدیران و سیاست‌گذاران کمک کند تا تصمیمات بهتری اتخاذ کنند و کیفیت آموزش را افزایش دهند.

نتایج این تحقیق به شناسایی چندین نکته کلیدی منجر می‌شود:

مشکلاتی مانند عدم شفافیت در فرآیندهای بودجه‌ریزی، کمبود منابع مالی، و عدم تطابق بین نیازهای آموزشی و تخصیص.

بر اساس یافته‌ها، پیشنهاداتی برای بهبود فرآیندهای بودجه‌ریزی ارائه می‌شود.

این پیشنهادات ممکن است شامل:

- ایجاد سیستم‌های شفاف‌تر برای تخصیص منابع
- افزایش مشارکت ذینفعان در فرآیند برنامه‌ریزی
- آموزش کارکنان در زمینه مدیریت مالی

راهکارها و رهنمودهای کیفی و کمی

این که موسسات آموزشی باید از بودجه کافی، مستقل با هدف و وظایف مدون و مصوب خود برخوردار باشد، تا بتواند نیازهای اطلاعاتی جامعه استفاده کننده را به راحتی برآورده سازد. بودجه جاری موسسات آموزشی باید بخش مشخص و معینی از بودجه جاری سازمان مادر باشد و در آغاز سال مالی به رئیس موسسات آموزشی ابلاغ شود. لازم است برای هزینه‌های سرمایه‌ای موسسات آموزشی (مانند تشکیل مجموعه پایه، ساختمان جدید، نوسازی، یا نصب سیستم کامپیوتری و جز آن) بودجه‌ای جدا از بودجه‌های سالانه پیش‌بینی و تصویب شود. وجود ارزیابی عملکرد، ساختار زیر بنایی کنترل موثر را تشکیل می‌دهد. مدیرانی که می‌دانند برای عملکرد باید جوابگو باشند، همواره مراقب اعمال و اقدامات خود خواهند بود.

فهرست منابع

- ابراهیمی نژاد، مهدی (۱۳۸۰). فرج وند. اسفندیار. "بودجه از تنظیم تا کنترل. تهران: سمت.
- اواتر. ادوارد جی. (۱۳۷۷). "فنون مدیریت برای کتابداران، ترجمه فرشته ناصری". مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهش‌های اسلامی.
- تعاونی، شیرین. (۱۳۷۰). "راهنمایی مراکز اسناد و کتابخانه‌های تخصصی اختصاصی و دانشگاهی". تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
- رزمجویان، مهرناز. (بی تا). "نقش کتابخانه‌های تخصصی در سازمان‌ها". مجله نما. دوره ششم شماره اول.
- سعیدی، پرویز. (بی تا). "لزوم کنترل بودجه‌ای در دستگاه‌های دولتی". نشریه حسابدار، شماره ۱۲۸، ص ۱-۳.
- علوی، طاهره. (۱۳۷۶). "اداره کتابخانه". تهران، سمت.
- فخاریان، ابوالقاسم. (بی تا). "وداع بابودجه". نشریه حسابدار، شماره ۱۴۹، ص ۴-۱.
- فخاریان، ابوالقاسم. (بی تا). "نو اندیشی در حسابداری و مدیریت: به سوی بودجه بندی مطلوب". نشریه حسابدار، شماره ۱۶۱ ص ۴۴.
- فرج وند، اسفندیار. (۱۳۸۱). "فراگرد تنظیم تا کنترل بودجه". تبریز: گلباد.
- موسی خانی، مرتضی. منشی زاده، مسعود. (۱۳۸۲). "اصول و مبانی بودجه ریزی در ایران". قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی قزوین.
- میرزایی اهرنجانی، حسن. (بی تا). "اصول تنظیم و روشهای کنترل بودجه". دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران.

[illegible]

FName LName¹ | FName LName² | FName LName³

Abstract

[illegible]

Keywords: Keywords, Keywords Keywords, Keywords Keywords Keywords.

1. Scientific Position, Name of the Faculty, University Name, City, Country.
2. Corresponding Author: Assistant Professor, Department of Philosophy of Education, Department of Education, Amin Police University, Tehran, Iran. EmailAddress@ihu.ac.ir
3. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran